

si gyakorlaton, mit és mikorra végezte el ott az egyes munkáit, az ifjúsági gazdaköri üléseken jelen volt-e, mivel, mikor szerepelt.

Elmaradásaiért másnap jelentést kell tenniök a mindennapos kihallgatáson.

A szellemi nevelést szolgálja az Ifjúsági Önképző Gazdakör. Hetenként pontosan tartja üléseit a vezető tanár és az egész tanári kar jelenlétében. Minden tanuló köteles évenként legalább egyszer önállóan szerepelni. Hozzászokik a nyilvános beszédhez és a hozzászólásokhoz.

Ellátja az iskola a gazdaiifjakat hasznos olvasnivalókkal. Nemcsak könyvtári könyvekkel, de állandóan rendelkezésükre állanak a hazai gazdasági szaklapok, szépirodalmi, társadalmi és képes lapok. Ujságaik száma jelenleg 70. Megszeretik — szinte észrevétlenül — a betűt, az olvasást.

Egyénileg kezelik és tanítják a gazdaiifjakat. A két nyári félévben minden egyes tanuló kint a tanyai gazdaságban keresnek fel összesen 5–6-szor s akkor, ha csak lehetséges, egy teljes napig együtt vannak vele, szüleivel, sokszor szomszédjaival is. Nemcsak a tanítás, de ugyanilyen mértékben folytatódik itt a nevelés és erkölcsi oktatás is.

A két év elteltével a gazdaiifjú befejezte tanulmányait, de nem hagyja el az iskolát. Minden téli gazdasági iskolánál megszervezték az „Aranykalászos Gazdák Egyesületé”-t, azon gazdákat, kik a téli gazdasági iskolát rendben elvégezték. Ennek keretében, miután a kör ügyvezető igazgatója a téli gazdasági iskola mindenkori igazgatója, összetartanak továbbra is. Nem hagyják őket magukra, nevelési befolyásuk, ha kisebb mértékben is, de meg van.

IRODALOM.

Deér József: Pogány magyarság keresztény magyarság. Budapest. 1938. Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. 274. l.

Különös figyelmet érdemel a Szent István év irodalmi termésében Deér Józsefnek a középkori magyar államról adott életrajza. Régóta nélkülöztük a keresztény magyarság kialakulásának a tudomány mai színvonalán álló mindazon szempontokra kiterjedő összefoglalását, amelyek régibb irodalmunkban felelet nélkül maradtak, az újabban pedig az akadémikus ismeretközlés útvesztőjébe tévedtek. Szerző széles távlatokon haladva az európai fejlődés perspektívájába állítja az állam és nemzetalakulás problémáit. Kimutatja, hogy a nyugati hatások egyoldalú keresése épp oly helytelen ítéletekre vezethet történetünk kutatásában, mint a történeti jelenségeknek autarchikus tárgyalása. Kelet és Nyugat határán a lovasnomád környezetből kiszakadt magyarság nemcsak passzív befogadója volt az európai keresztény kultúrának, hanem aktív alakítója is. Az antik világ és a kereszténység a germánságon kívül más népekkel, így a magyarokkal is találkozott. A steppe kultúrájától a későközépkor nemzeti öntudatáig vivő úton a magyarság hivatásszerű küldetést teljesített. E küldetés, középkori történetünk lényege „nem a Nyugat és Kelet ellenséges összetalálkozása vagy szintelen megalkuvása volt, hanem új és egyéni egybeforradás, amely értékeket adott a világnak.”

Az érdekesítő előadás során új megvilágításba kerül történetünknek sok nem ismert és félreismert mozzanata. Szent Istvánban a magyar középkor megteremtőjét kell tisztelnünk, akinek a Kárpátok medencéjében alkotott államát keresztény értékesszmék irányítják és az ősi hagyományok szelleme is áthatotta. Utódai alatt nem a nemzeti reakció küzd a németességgel, hanem a régi és új világ, a pogányság és ke-

reszténység állanak egymással szemben. A hivatásszerű küldetést teljesítő dinasztia emberfeletti magasságba emelkedik alattvalói felé. Tagjai osztozkodnak az ország területén és a trónöröklés kötetlensége folytán a korona felé is kinyújtják kezüket. Az Árpádház az európai dinasztiák egyenrangú tagja; aktív külpolitikát folytat és királyi rokonai érdekében beavatkozó hadjáratokat is visel. Az új környezetben, pogányság és kereszténység sodrában születik meg a nemzetté alakuló magyarságnak sajátos alkotmánya. Az alkotmányfejlődés és nemzettéválás nem különálló jelenségek, hanem szételemezhetetlen folyamatai történetünknek. Az aktualitás erejével hat a nemzetiségi kérdésnek a probléma gyökeréig hatoló tárgyalása. A középkori Hungária többnyelvű és többerkölcsű ország, amelyet minden lakosa édesanyjának tekint. A közös édesanya nem tesz különbséget gyermekei között, mindegyiket egyformán szereti. Idegenek alatt sohasem a hazai kisebbségeket értették, hanem a más államterületről származókat. A könyv végén a magyar nemzetfogalom tartalmának meghatározását és a középkori magyar lélek elemzését olvashatjuk. A nyelv és nemzet között szoros összefüggés van. A nemzetfogalomnak a magyar föld, nyelv, szokások és jótulajdonságok tudata ad tartalmat. A középkori magyar lelket mélyen áthatja ez a történeti tudattal egybeforró hivatástudat: Kelet népét Isten azért rendelte Nyugat határára, hogy őseitől örökölt harcos erényeinek birtokában védőbástyája legyen a kereszténységnek.

A tudós alapossággal és írói készséggel készült könyv nagy nyeresége irodalmunknak. Szakember és művelt közönség sokat meríthet belőle történeti látóköreinek szélesítéséhez. Kíváncsok volna, hogy e könyv minél szélesebb körökhöz utat találjon és eredményei arra hivatottak tolmácsolásában megtermékenyítsék történet-tudatunkat; mélyebbé, tudatosabbá és magyarabbá tegyék a magyarságról szóló ismereteinket.

Eperjessy Kálmán.

Szeliánszky Ferenc: A hibakutatás neveléslélektani problémái. I. kötet 1938. Közlemények a Szegedi Ferencz József-Tud. Egy. Ped.-Lélektani Intézetéből. 26. szám. — **Intelligencia és iskolai teljesítmény.** Szeged. 1938. Különlenyomat a szegedi m. kir. áll. Baross Gábor gimn. 1937/38. évi értesítőjéből.

Örvendetesen gazdagodó neveléstani irodalmunkban szerzőnek ez a tanulmánya az első, amely a hibakutatás rendszeres vizsgálatával foglalkozik és nyomatékosan mutat rá neveléslélektani vonatkozásaira. Ranschburg, Schiller Pál, Boda István műveiben vannak gazdag utalások a hibalélektan sok általános problémájára. Beke Manó, Habán, Szenes és Waldapfel dolgozataiban a mennyiség-tani tanuló-hibák sajátos természetéről találhatunk a tanítástan szempontjából értékes adatokat. De azzal a figyelemreméltó szándékkal, hogy neveléslélektani jelentőségét feltárja, Szeliánszky nyúlt hozzá először a hibakutatás széleskörű problematikájához.

Tanulmányának első részében az általános hibakutatás feladatával foglalkozik a fejlődés mozzanatainak szemmel tartásával és arra törekedve, hogy „a hibakutatás neveléslélektanilag elfogadható rendszerét” alapozza meg. A gyakorlati eljárás kívánalmainak megfelelően azzal szélesíti ki a hibakutatás területét, hogy a Weimer-Kiessling-féle pszihés hibaanyag helyett minden helytelen teljesítményt vizsgálat alá vesz. A hibát életrehívó okokat a teljesítés alatti „sajátos feszültséget keltő és így dinamikusán működő” okokban, nem a diszpozicionális hibahajlamosságban látja.

Itt meg kell jegyeznünk, hogy a hibás-teljesítmények létrejöttében sokkal nagyobb szerepe van a diszpozicionális hajlamosságnak, mint amekkorát szerző tulajdonít neki, bár egy helyen (74. old.), a hibák individuálizálása c. szakaszban rá-